

Utlåtande 2002:51 RI (Dnr 1100/02)

Ändring av regler för ekonomisk förvaltning – resultatöverföring mellan åren

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förslaget till ändring av Regler för ekonomisk förvaltning – resultatöverföring mellan åren – godkänns. De nya reglerna skall gälla från verksamhetsåret 2002.
2. Ingen överföring av resultatenheternas ackumulerade underskott skall ske från år 2001 till 2002.
3. Resultatenheter som har redovisat överskott i bokslut för år 2001 får disponera dessa under 2002. Finansiering sker i bokslut för 2002.

Föredragande borgarrådet Carl Cederschiöld anför följande.

Ärendet

Dagens regler för resultatöverföring har visat sig ha vissa brister. Kraven på konkurrensneutralitet mellan stadens egenregiverksamhet och verksamhet som bedrivs på entreprenad beaktas ej i reglerna. Resultatenheter får föra över 75 % av resultatet till nästkommande år. Kraven är att resultatet är en följd av eget handlande och att resultatet inte överstiger 5 % av resultatenhetens bruttobudget.

Ett flertal resultatenheter har fört över underskott under flera år utan att vidta åtgärder för att täcka dessa. Särskilt bekymmersamt har det varit i de fall då nämnderna, som har ansvaret för att rymma verksamheterna inom beslutad budget, inte har följt upp resultatenheterna under året på ett ändamålsenligt

sätt. Det är oacceptabelt med så stora skillnader mellan kvartalsrapport 3 och bokslut 2001 som flera nämnder uppvisar.

Förslaget till regler för ekonomisk förvaltning (med ändringar markerade) redovisas i *bilaga*.

Mina synpunkter

Förslaget till förändrade regler för ekonomisk förvaltning syftar till att förbättra förutsättningarna för en kostnadseffektiv ekonomisk förvaltning. Samtidigt säkerställs en förbättrad och stabilare konkurrensneutralitet mellan stadens egna verksamheter och entreprenaderna.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Leif Rönngren* (s) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta följande

1. Förslaget till ändring av Regler för ekonomisk förvaltning – resultatöverföring mellan åren – återremitteras.
2. Därutöver anför följande.

Detta ärende innehåller två väsentliga delar. Dels underkänns nämndernas kontroll över den egna verksamheten, varför man föreslår förändringar i regelverket för den ekonomiska förvaltningen. Vidare nollas resultatenheternas underskott samtidigt som de som har uppvisat ett överskott får föra detta med sig.

Nollningen av resultatenheterna basunerades som en jättesatsning på 170 mkr till förskola, skola och äldreomsorg. I själva verket genomförs ingen satsning alls, utan det som har skett är att ekonomisystemet har kollapsat tillsammans med budgeten för år 2001. Ett underskott flyttas från en post i bokföringen till en annan. Förra årets misslyckande mörkas utan att den ekonomiska kostymen för i år utökas.

Precis som socialdemokraterna och vänsterpartiet förutspådde i budgetdebatten så har schablonhöjningarna inte ens räckt till att kompensera för löneökningar. Resultatet har antingen blivit fortsatta nedskärningar eller stora underskott i verksamheten. Genom beslutet att täcka underskotten har majoriteten erkänt att deras egen budget inte höll – att det inte går att både sänka skatten och satsa mer på verksamheten.

Slutsatsen av detta är att den borgerliga majoriteten underkänner styrningen i nämnder som de själva styr – något som närmast är en fråga för revisorerna. Samtidigt försöker man genom nollningen av underskott dölja strukturella brister i verksamheterna. Detta görs trots tydliga styrsignaler om att just budgethållningen är helt avgörande. Detta må vara finanspolitisk taktik i ett valår. Samtidigt urholkar det i praktiken legitimiteten för systemet med ett decentraliserat ekonomiskt ansvar och resultatenheter. Det bör snarare vara problem i nämndernas uppföljningsrutiner som

ter. Det bör snarare vara problem i nämndernas uppföljningsrutiner som står i fokus, inte regelverket. Lite elakt kan man fråga sig vem som längre bryr sig om budgethållning i ett valår.

Det bör göras en grundläggande utredning avseende stadsdelsnämndernas roll, den ekonomiska förvaltningen och andra viktiga styrnings- och organisationsfrågor. Men detta bör göras med ett helhetsperspektiv och inte bara genom att regelverket ändras.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förslaget till ändring av Regler för ekonomisk förvaltning – resultatöverföring mellan åren – godkänns. De nya reglerna skall gälla från verksamhetsåret 2002.
2. Ingen överföring av resultatenheternas ackumulerade underskott skall ske från år 2001 till 2002.
3. Resultatenheter som har redovisat överskott i bokslut för år 2001 får disponera dessa under 2002. Finansiering sker i bokslut för 2002.

Stockholm den 24 april 2002

På kommunstyrelsens vägnar:
CARL CEDERSCHIÖLD

Yvonne Modén

Reservation anfördes av *Annika Billström, Dag Larsson, Leif Rönngren* och *Elisabeth Brandt-Ygeman* (alla s) och *Ann-Marie Strömberg* och *Claes-Göran Jacobson* (båda v) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Om jag hade haft yrkanderätt hade jag föreslagit kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. återremittera förslaget till ändring av regler för ekonomisk förvaltning
2. därutöver anföras.

En väsentlig del av majoritetens styrning har varit att till varje pris få enheter att hålla sin budget. Denna inriktning har drivits stenhårt trots vetskapen om att tilldelningsprinciperna inte alltid varit väl underbyggda. Nu underkänns nämndernas övervakning och uppföljning och resultatstyrningen som princip. Att nu mycket hastigt kasta in ett ärende om ändring av regler för ekonomisk förvaltning och

ärendet om ändring av regler för ekonomisk förvaltning och resultatöverföring mellan åren tyder på att majoriteten över huvud taget tappat greppet över ekonomin och organisationen.

Miljöpartiet har pekat på problemet och orsaker till underskotten under hela mandatperioden och försökt 0-ställa ekonomin samt lagt medel för att kompensera pris- och löneutvecklingen. Nu när majoritetens ekonomistyrning slår tillbaka på dem själva vill de lägga ned resultatenheter som inte klarar budgeten. Detta är inte bara negativt utan destruktivt. Självklart är en nedläggning av en resultatenhet ingen lösning. I stället bör man se till att kunskapen om ekonomistyrning ökar i organisationen, att redovisningssystemen fungerar samt att tilldelningen av resurser är rättfärdig och inte leder till att resultatenheterna får ett omöjligt sparbeting. Detta bör ske i en samordnad process i organisationen som ökar förståelsen och inte genom en hastigt inkastad ändring som innebär att både piskan (i form av nedläggning av verksamheter med underskott) och moroten (i form av mutan att få behålla hela överskottet) får orimliga proportioner.

ÄRENDET

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 mars 2002 är i huvudsak av följande lydelse.

Dagens regler för resultatöverföring har visat sig ha vissa brister. Kraven på konkurrensneutralitet mellan stadens egenregiverksamhet och verksamhet som bedrivs på entreprenad beaktas ej i reglerna. Resultatenheter får föra över 75 % av resultatet till nästkommande år. Kraven är att resultatet är en följd av eget handlande och att resultatet inte överstiger 5 % av resultatenhetens bruttobudget.

Ett flertal resultatenheter har fört över underskott under flera år utan att vidta åtgärder för att täcka dessa. Särskilt bekymmersamt har det varit i de fall då nämnderna, som har ansvaret för att rymma verksamheterna inom beslutad budget, inte har följt upp resultatenheterna under året på ett ändamålsenligt sätt. Det är oacceptabelt med så stora skillnader mellan kvartalsrapport 3 och bokslut 2001 som flera nämnder uppvisar.

Stadsledningskontorets synpunkter

Reglerna för resultatöverföring skall vara enkla och tydliga för att öka incitamenten att uppnå en kostnadseffektiv och sund ekonomi för såväl nämnder som resultatenheter. Reglerna skall också säkerställa konkurrensneutralitet mellan stadens egenregiverksamhet och entreprenader. För att uppnå konkurrensneutralitet skall resultatenheterna föra över hela resultatet mellan åren som intraprenaderna gör idag. Mot bakgrund av de brister som har visats sig i reglerna för resultatöverföring föreslår stadsledningskontoret att Regler för ekonomisk förvaltning ändras med avseende på resultatöverföringen mellan åren. De föreslagna förändringarna avser endast resultatenheter. Reglerna för intraprenader föreslås oförändrade.

Förändrade regler för resultatöverföring från år 2002

Stadsledningskontoret föreslår att resultatenheter fr.o.m. 2002 skall föra över **hela** resultatet till nästkommande år under förutsättning att resultatet är en följd av eget handlande och att resultatet inte överstiger 5 % av resultatenhetens bruttobudget samt att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden.

Underskott skall täckas senast under nästkommande år. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år skall nämnden upplösa resultatenheten i samband med verksamhetsberättelse/bokslut varvid underskottet förs över till nästkommande år och övergår till nämnden. Ansvaret att täcka underskottet åvilar därmed ytterst nämnden. Om en resultatenhet har vidtagit åtgärder för att eliminera ett underskott men inte helt har lyckats med detta under nästkommande år kan resultatenheten få vara kvar efter kommunstyrelsens prövning av åtgärdernas trovärdighet. Underskott kan däremot ackumuleras och föras över under flera år.

Särskilda bestämmelser för resultatöverföring till 2002

Nämndernas resultat bedöms i bokslut för 2001 enligt gällande regler för resultatöverföring. För resultatöverföring till 2002 föreslås särskilda övergångsbestämmelser som innebär att resultatenheternas ackumulerade underskott inte förs över till 2002. Om en enhet har uppvisat ett ackumulerat överskott år 2001 medges emellertid disponera dessa under 2002. En förutsättning är att nämnden har definierat berörda enheter som resultatenheter även för 2002. Om resultatenheten inte finns kvar 2002 disponerar nämnden överskottet. Finansiering sker i bokslut för år 2002. Överskott från 2001 som resultatenheterna ej har förbrukat under 2002 förs över till 2003. Detta gäller ej för det fall då resultatenhet ej finns kvar år 2002 och resultatet disponeras av nämnden. Nämnden kan därmed endast disponera överskottet under 2002 och inte 2003.

Nämnder som har resultatenheter med strukturella underskott för 2002 bör i samband med kvartalsrapport 1 avveckla dessa resultatenheter. Endast i undantagsfall bör sådana resultatenheter kunna få vara kvar och då endast efter kommunstyrelsens prövning. Enheterna kan åter bli resultatenheter kommande år om erforderliga åtgärder för att eliminera underskotten har vidtagits.

Nämnderna skall i samband med kvartalsrapport 1 2002 korrigera sina verksamhetsplaner efter kommunfullmäktiges beslut om ändrade regler för resultatöverföring. De särskilda bestämmelser som föreslås för resultatöverföring i bokslut för 2001 skall betraktas som en extraordinär engångsåtgärd. Nämnderna har ansvaret för att verksamheterna bedrivs inom beslutad budget och skall även fortsättningsvis säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för att inte underskott skall uppstå.

Stadsledningskontoret kommer under 2002 att särskilt följa resultatenheternas resultat. Resultaten kommer att bedömas tillsammans med nämndernas totala resultat.

Regler för ekonomisk förvaltning

De föreslagna förändringarna för resultatöverföring mellan åren medför konsekvensändringar av Regler för ekonomisk förvaltning, § 6b och § 9. Ändringarna framgår av bilagan.

Förslag till ändringar i Regler för ekonomisk förvaltning

Resultatöverföring

6b §

Resultatenheter skall föra över ~~75% av~~ hela sitt resultat, dock maximalt 5% av enhetens bruttobudget för året som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, både över- och underskott till följande år. En förutsättning är att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden. Verksamhet som upphandlas i konkurrens med externa entreprenörer s.k. intraprenader skall överföra 100% av sina resultat för att säkerställa konkurrensneutralitet under den tid som överenskommelsen gäller.

Om en resultatenhet visar över- eller underskott som skall föras mellan åren för ett budgetår skall nämnden i samband med bokslutet avsätta resultatet till en resultatfond. Uppkomna underskott skall täckas i samband med påföljande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år skall nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslut varvid underskottet förs över till nästkommande år och övergår till nämnden. Ansvar för att täcka underskottet åvilar därmed ytterst nämnden. Om en resultatenhet har vidtagit åtgärder för att eliminera ett underskott men inte helt har lyckats med detta under nästkommande år kan resultatenheten få vara kvar efter kommunstyrelsens prövning av åtgärdernas trovärdighet.

Överfört överskott skall användas i verksamheten.

Nämnden skall i samband med sin budget/verksamhetsplan redovisa hur planerade över- eller underskott från föregående år avses behandlas.

Kommentar: Med över/underskott avses bättre/sämre resultat än budgeterat.

Resultatenheter

9 §

Huvudregeln är att nya resultatenheter inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan. Nämnden skall i denna definiera vilka enheter som skall utgöra resultatenheter och hur resultatet skall mätas. Nämnd beslutar i samband med budget vilka enheter som skall vara

~~resultatenheter och hur resultatet skall mätas.~~ Varje nämnd har ansvar för att utforma interna överenskommelser med sina resultatenheter.

För att skapa ett trovärdigt och långsiktigt stabilt system, bör nämnden inte upphäva eller förändra förutsättningarna för resultatenheterna under året. Det är viktigt att göra en helhetsbedömning då en förändring av en resultatenhet kan påverka andra resultatenheter. Enheterna skall verka i enlighet med gjorda överenskommelser.

Nämnden kan endast i undantagsfall upphäva eller förändra förutsättningarna under pågående år. Detta gäller då resultatenheten inte har verkat eller kunnat verka i enlighet med gjorda överenskommelser och detta inte kunnat förutses i samband med upprättandet av verksamhetsplanen. Nämnden kan under vissa speciella förutsättningar, t.ex. om enheten genom upphandling i konkurrens övergår till s.k. intraprenad, korrigera sin verksamhetsplan med avseende på avvikelsen. Samråd skall alltid ske med stadsledningskontoret innan beslut tas om ändring.